

Gotovo cjelokupna politička elita balkanskih zemalja sljedeća će dva dana provesti u Sofiji, gdje bi im se na sutrašnjem samitu čelnika Unije i Zapadnog Balkana trebali pridružiti i brojni zapadnoeuropski kolege. Bugarski glavni grad nije izabran slučajno. Ta zemlja naime trenutno predsjeda Unijom, što se ujedno vidi i kao prilika za veliki “povratak” EU na Balkan. Naime, niz okolnosti proteklih nekoliko godina, poput financijske krize, zatim izbjegličkog vala, te naposljetku jačanja ekstremne desnice na zapadu kontinenta, privremeno su smanjili apetite u bogatijim zemljama Unije za daljnja proširenja. Prema tumačenjima više euroatlantskih funkcionera, to privremeno povlačenje proizvelo je “daljnju destabilizaciju”, prije svega zbog lošeg utjecaja “drugih regionalnih i globalnih aktera”, među koje se ubrajaju Rusija, Kina, pa i Turska.

No ako je interes za priključivanje doista i splasnuo, teško je reći da je Unija ikada izgubila kontrolu nad poluotokom, odnosno njegovih dosad nepriključenim dijelom. Zajedno sa svojim američkim kolegama, europski diplomati odigrali su posljednjih godina ključne političke uloge u zemljama poput Kosova, Crne Gore ili Makedonije. U barem dvije zemlje (BiH i Kosovu), EU zapravo i formalno ima neku vrstu nadgledničke uloge i ovlasti da diktira unutarnjopolitičke procese. Ako je politička situacija u tim zemljama, kao i njihovi odnosi sa susjedima, u lošem stanju, to teško da je posljedica djelovanja samo “drugih aktera”. Osim toga, zapadnobalkanski institucionalni kaos i nije samo zapadnobalkanski. To pokazuje činjenica da su premijeri nekoliko članica Unije, uključujući i po važnosti najistaknutijeg španjolskog premijera Mariana Rajoya, odbili sudjelovati na samitu.

Razlog je prisustvovanje Hashima Thaçija, premijera Kosova, države čiju nezavisnost ne priznaje pet članica EU. Naravno, ne laje pas zbog sela, nego zbog sebe. Španjolski funkcioneri zgroženi su idejom da bi mogli sjediti za istim stolom s predstavnicima države koja je mimo međunarodnog prava i bez dogovora s državom od koje se odcjepljuje proglasila nezavisnost. Situacija je to koja previše podsjeća na probleme doma i činjenicu da španjolska država zbog istog pokušaja drži dobar dio katalonskog političkog vodstva u zatvoru. Nije stoga čudno da Španjolska zbog Kosova ne sudjeluje na samitu na kojem sudjeluje Srbija, zemlja od koje se Kosovo tobože nelegalno odvojilo. Ta groteskna situacija zapravo dobro ilustrira i cijeli samit. Balkan na njemu kao da još jednom igra ulogu deformiranog ogledala ili repozitorija za eksternalizirane europske probleme.

Europsko bavljenje međunacionalnim problemima, kao i demokratskim nedostacima na Balkanu, tako služi kao izgovor za ignoriranje istih takvih, a povremeno i težih problema na Zapadu. Europski “povratak na Balkan” prije izgleda kao europsko bavljenje Balkanom, da se ne bi morala baviti sobom.

Izvor: bilten.org